

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัยรถยนต์¹

นครศ วัฒนศิริ²

ในด้านการประกันวินาศภัยนั้น มีความจำเป็นต้องมีหลักประกันภัยเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเมื่อใดที่ตนต้องประสบกับความเสียหายจากภัยที่ต้องเสี่ยง เพื่อให้ตนได้รับความเสียหายที่ตนน้อยลงจากเดิม โดย การได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากเงินผู้รับประกันภัย ซึ่งเป็นผู้รวบรวมเงินของผู้เอาประกันภัยรายอื่นๆ ซึ่ง จะทำให้บุคคลที่เข้าร่วมในวิธีการของการประกันภัยนี้สามารถประกอบกิจการต่างๆ หรือคงดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วย ความสบายใจพอสมควรเนื่องจากมีหลักประกันในกรณีที่เกิดความเสียหายขึ้น³ โดยในด้านประกันวินาศภัย นั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีการบัญญัติกฎหมายประกันภัยในหมวดของการประกันวินาศ ภัยไว้ แต่มิได้มีการให้ความหมายหรือคำนิยามเรื่องของส่วนได้เสียในการประกันวินาศภัย เนื่องจากส่วนได้ เสียในสัญญาประกันภัยแต่ละประเภทนั้น มีความแตกต่างกันในการพิจารณาเรื่องส่วนได้เสียตามสัญญา ประกันภัยที่แตกต่างกัน นอกจากนี้แล้วยังพบว่า การประกันวินาศภัยเป็นการประกอบธุรกิจทางการค้า ประเภทหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงภัยในอนาคตซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถคาดเดาได้ จึงพบปัญหาทาง กฎหมายที่เกี่ยวกับการทุจริตหรือ ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในสัญญาประกันวินาศภัย ซึ่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในส่วนของการประกันวินาศภัยมิได้บัญญัติกฎหมายที่ให้ความหมายหรือคำนิยาม ให้เกิดความชัดเจนเพื่อต่อการตีความ รวมไปถึงการบัญญัติกฎหมายที่ไม่มีความครอบคลุมไปถึง เหตุการณ์เกี่ยวกับการประกันภัยรถยนต์ที่อาจเกิดขึ้นในปัจจุบัน

ประกอบกับด้วยเหตุที่ประเทศไทยเองก็มีประมาณการใช้รถยนต์ที่สูงมาก โดยจำนวนรถสะสมใน ประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2562-2567 ยังคงมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มรถยนต์ตาม กฎหมายว่าด้วยรถยนต์ มีการจดทะเบียนยอดสะสมถึง 44,761,896 คัน ในปี พ.ศ.2567⁴ และประเทศไทยใน ปี พ.ศ.2567 มีผู้ได้รับอุบัติเหตุทางถนน เสียชีวิตสะสม 13,3643 คน บาดเจ็บสะสม 834,939 คน⁵ ซึ่งเป็น

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัย รถยนต์โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัจจวัฒน์ เรืองกาญจน์กุล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวิศร เลิศธรรมเทวี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริดา โชติมานนท์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ พรชัย สุนทรพันธุ์,คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ประกันภัย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด,2561),หน้า 5.

⁴ ไทยพับลิก้า, ไทยมีรถจดทะเบียน 44 ล้านคัน รถเกิน 7 ปี 25 ล้านคัน มาตรฐานสภาพไม่ถึง 6 ล้านคัน [Online], available URL: <https://thaipublica.org/2024/10/number-of-registered-vehicles-in-thailand/>, สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2567.

⁵ ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน, ข้อมูลรับแจ้งอุบัติเหตุทางถนนในรอบ 24 ชั่วโมง [Online], available URL: <https://www.thairsc.com/>, สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2567.

ปัจจัยหลักต่อการได้รับความเสียหายต่อผู้ใช้รถยนต์เป็นอย่างมาก เพราะมีโอการเกิดภัยจากการใช้รถยนต์ที่ค่อนข้างสูง การประกันภัยจึงมีความจำเป็นต่อการใช้รถยนต์ในสังคมไทยเป็นอย่างมาก เพื่อให้ผู้ได้รับความเสียหายได้รับการเยียวยาจากการเกิดภัยจากการใช้รถยนต์ให้ได้มากที่สุด

ซึ่งตามที่ศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิ ตามสัญญาประกันภัยรถยนต์ของกฎหมายประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศและในส่วนของกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องแล้ว ทำให้ทราบว่ากฎหมาย เกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัยรถยนต์เป็นกฎหมายที่มีหลักสำคัญคือเพื่อ เพื่อใช้ในการลดความเสี่ยงภัยที่จะเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินหรือรถยนต์ ซึ่งเมื่อมีการเกิดภัยแก่ทรัพย์สินนั้นแล้วจะได้มีผู้รับผิดชอบในภัยอันเกิดขึ้น โดยทั้งนี้เมื่อมีการจัดทำสัญญาประกันภัยรถยนต์เกิดขึ้นแล้วและต่อมาได้มีอันตรายเกิดขึ้นแก่ผู้เอาประกันภัยรถยนต์ ผู้รับประกันภัยรถยนต์ย่อมต้องชำระค่าเสียหายให้แก่ผู้เอาประกันภัยรถยนต์ ซึ่งเมื่อผู้รับประกันภัยรถยนต์ได้ชำระค่าเสียหายให้แก่ผู้เอาประกันภัยรถยนต์แล้ว ผู้รับประกันภัยรถยนต์ย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยในการเรียกคืนค่าเสียหายจากผู้ที่ทำให้เกิดภัยจากการใช้รถยนต์ ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ตามปัญหาที่ผู้ค้นคว้าเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญได้ดังนี้

ปัญหาผู้เอาประกันภัยทำสัญญาประนีประนอมยอมความสละสิทธิเรียกร้องสินเชิงจากบุคคลภายนอก(ผู้กระทำละเมิด) ที่ส่งผลเสียต่อผู้รับประกันภัยรถยนต์ เนื่องจากเมื่อเกิดกรณีละเมิดจากการใช้รถยนต์เป็นเหตุให้ทรัพย์สินที่เอาประกันของผู้เอาประกันภัยเสียหายแล้ว ผู้เอาประกันชอบที่จะนำรถยนต์เข้าให้อยู่ในเครื่องของบริษัทประกันภัยซ่อมและให้บริษัทประกันภัยจ่ายค่าซ่อมนั้น ซึ่งยังคงมีช่องว่างระหว่างบริษัทประกันภัยซึ่งได้มีการจ่ายค่าซ่อม และเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยกับผู้เอาประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยในบางรายชอบที่จะเข้าทำสัญญาประนีประนอมยอมความ และรับเงินจากผู้กระทำละเมิด ซึ่งเป็นเหตุทำให้มูลหนี้ที่เกิดจากการกระทำละเมิดจากการใช้รถยนต์ดังกล่าวระงับลง และเป็นผลให้บริษัทประกันภัยรถยนต์ที่เป็นผู้รับช่วงสิทธิ ซึ่งไม่มีสิทธิ์ดีกว่าผู้โอน(ผู้เอาประกันภัย)ไม่สามารถดำเนินคดีต่อไปได้ กล่าวคือโดยส่วนใหญ่การกระทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในลักษณะนี้จะเป็นการกระทำโดยบริษัทประกันภัยหรือตัวแทนประกันภัยไม่ทราบถึงการกระทำดังกล่าวเป็นเหตุให้บริษัทประกันภัยเมื่อมีการจ่ายค่าซ่อมและเข้าเป็นผู้สวมสิทธิ์แทนผู้เอาประกันภัยแล้ว และต่อมาผู้กระทำละเมิดมิได้มีการชำระหนี้ละเมิดดังกล่าวให้แก่บริษัทประกันภัย ซึ่งบริษัทประกันภัยอาจจะต้องมีการฟ้องร้องตัวผู้กระทำละเมิดจากการใช้รถยนต์ ซึ่งผลในทางคดีอาจถูกยกฟ้องเนื่องจากมูลหนี้ระงับแล้วตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ผู้เอาประกันภัยรถยนต์กับผู้กระทำละเมิดจากการใช้รถยนต์ทำขึ้น ซึ่งถือเป็นปัญหาในการรับช่วงสิทธิจากผู้เอาประกันภัยรถยนต์

ปัญหาอายุความในการรับช่วงสิทธิเพื่อฟ้องเรียกค่าสินไหมจากบุคคลภายนอก เนื่องด้วยกฎหมายให้ผู้รับประกันภัยรับผิดชอบต่อผู้เอาประกันภัยรถยนต์ตามหลักประกันภัยค่าเงิน คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัยเพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่งและซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ ซึ่งในเรื่องของอายุความนั้นจะใช้อายุความ 2 ปี ทั้งไม่ว่า

เป็นกรณีผู้เอาประกันภัยรถยนต์ให้ผู้รับประกันภัยรถยนต์ชำใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือกรณีบุคคลภายนอกผู้ซึ่งถูกทำละเมิดโดยผู้เอาประกันภัยให้ผู้รับประกันชำใช้ค่าสินไหมทดแทนฯ ผู้เอาประกันภัย แต่กลับกัน หากเป็นกรณีผู้รับประกันภัยเมื่อได้ชำใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้วย่อมสามารถรับช่วงสิทธิจากผู้เอาประกันไปไล่เบี้ยไปยังบุคคลภายนอกผู้ทำละเมิดได้ โดยให้อายุความละเมิดคือ 1 ปี ซึ่งจากความต่างของอายุความตรงนี้ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและผิดหลักรับช่วงสิทธิ เนื่องจากวัตถุประสงค์การรับช่วงสิทธิมีขึ้นเพื่อป้องกันการแสวงหากำไรของผู้เอาประกันภัยรถยนต์ ซึ่งอาจรับผลประโยชน์ทั้งสองทางคือจากผู้รับประกันภัยและจากผู้ที่ก่อความเสียหาย และยังเพื่ออำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้กระทำผิดต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่ได้ก่อ แต่จากประเด็นศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หากตามสัญญาประกันภัยรถยนต์ในส่วนกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจนั้นระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยให้อายุความ 2 ปี ซึ่งหมายถึงผู้เอาประกันภัยจะให้ผู้รับประกันภัยชำใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อใดก็ได้ภายในเวลา 2 ปี แต่กลับกันผู้รับประกันภัยรถยนต์หากพ้นอายุความ 1 ปีย่อมขาดสิทธิในการไล่เบี้ยจากบุคคลภายนอกผู้กระทำละเมิดจากการใช้รถยนต์ได้

ประการสุดท้ายปัญหาการพิสูจน์ กรณีที่ผู้เอาประกันภัยรถยนต์ถูกบุคคลภายนอกหรือผู้กระทำละเมิด ซึ่งมีลักษณะเป็นลูกจ้างกระทำละเมิดในระหว่างที่กระทำการในทางที่จ้างของนายจ้าง ซึ่งแม้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 จะมีการบัญญัติว่า นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งการละเมิดซึ่งลูกจ้างได้กระทำการไปในทางการที่จ้างนั้น ซึ่งในการดำเนินคดีแม้บริษัทประกันภัยจะมีการพ้องนายจ้างร่วมเข้าไปด้วย แต่กรณีย่อมเป็นปัญหาในการนำสืบเป็นอย่างมาก เพราะสัญญาจ้างนั้นมิใช่เอกสารมหาชน การจะนำสัญญาดังกล่าวมาสืบได้ย่อมเป็นเรื่องที่ยาก และหากเป็นกรณีที่นายจ้างมิเคยปรากฏตัวหรือให้การไว้ในชั้นสอบสวนหรือนายจ้างขาดนัดพิจารณาของศาล ซึ่งข้อเท็จจริงในเรื่องการกระทำในทางการที่จ้างเมื่อตัวนายจ้างหรือลูกจ้างมิได้ยอมรับในข้อเท็จจริงแล้ว ภาระการนำสืบย่อมตกแก่โจทก์ซึ่งก็คือบริษัทประกันภัยรถยนต์ แม้กรณีที่มีความละเมิดเกิดจากรถพาณิชย์ที่มีทะเบียนระบุตัวผู้ประกอบการ ศาลก็มักอ้างว่ายังไม่พอรับฟังว่าเป็นการกระทำในทางการที่จ้างได้

จากการศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัยรถยนต์ของกฎหมายประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศและในส่วนของกฎหมายต่างๆ เกี่ยวกับปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัยรถยนต์ ผู้ศึกษาจึงเห็นควรเสนอข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขในปัญหาดังกล่าว ดังนี้

1. ปัญหากรณีผู้เอาประกันภัยทำสัญญาประนีประนอมยอมความสละสิทธิเรียกร้องสินเชิงจากบุคคลภายนอก(ผู้กระทำละเมิด) ที่ส่งผลเสียต่อผู้รับประกันภัย

ในกรณีดังกล่าวซึ่งเป็นกรณีที่มีการทำสัญญาประกันภัย และต่อมาเมื่อผู้เอาประกันภัยถูกกระทำละเมิด ผู้กระทำละเมิดย่อมต้องมีความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 และเมื่อผู้รับประกันได้มีการจ่ายเงินทดแทนแล้วกลับพบว่า ผู้เอาประกันได้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างตนกับผู้กระทำละเมิด ซึ่งผลเป็นการทำให้เป็นการระงับสิทธิเรียกร้องเดิม ตามประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์มาตรา 850 ซึ่งเป็นผลให้ผู้รับประกันซึ่งไม่ทราบถึงการทำขึ้นของสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว เมื่อมีการนำคดีไปฟ้อง ก็จะทำให้ถูกยกฟ้อง และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ซึ่งการกระทำดังกล่าวของผู้เอาประกันถือเป็นการกระทำผิดสัญญา และเป็นการกระทำที่ผิดหลักสุจริตในส่วนของการทำสัญญาประนีประนอมยอมความด้วย ซึ่งเกิดจากการที่ไม่มีวิธีดำเนินการ หรือบัพผัญญูเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตของผู้เอาประกัน มีเพียงเรื่องการผิดสัญญาที่เป็นบัพผัญญูที่ใช้แก้ปัญหาเมื่อเกิดการผิดสัญญาแล้ว ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาลายเหตุ

ในกรณีตามปัญหาเมื่อมีการทำสัญญาประกันวินาศภัยแล้วต่อมาเมื่อผู้เอาประกันถูกกระทำละเมิด และผู้รับประกันได้มีการจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกัน และได้มีการเข้ารับช่วงสิทธิซึ่งปรากฏว่าผู้เอาประกันได้มีการเข้าทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ซึ่งสัญญาที่กระทำขึ้นเพื่อระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นสำหรับคู่พิพาท และสัญญาดังกล่าวมีผลทำให้ข้อเรียกร้องเดิมระงับไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามข้อความในสัญญาที่ทำกันขึ้นใหม่นั้น ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 850 ซึ่งทำให้ผู้รับประกันไม่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องในฐานะผู้รับช่วงสิทธิจากผู้เอาประกันได้ ซึ่งเป็นปัญหาเนื่องจากกฎหมายในประเทศไทยนั้นไม่มีวิธีการ หรือบัพผัญญูเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตของผู้เอาประกัน มีเพียงเรื่องการผิดสัญญาที่เป็นบัพผัญญูที่ใช้แก้ปัญหาเมื่อเกิดการผิดสัญญาแล้ว ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาลายเหตุ

จึงเห็นควรให้มีการกำหนดบัพผัญญูให้ชัดเจน ในกรณีที่รถยนต์ที่มีประกันภัยเกิดการกระทำละเมิด ควรมีผู้รับประกันภัยในรถยนต์คันดังกล่าวเข้าร่วม ในการทำนิติกรรมต่างๆระหว่างผู้กระทำละเมิดและผู้ถูกกระทำละเมิดทุกครั้ง และควรมีบทกำหนดโทษแก่ผู้กระทำการดังกล่าวเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการป้องปราม และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความถูกต้องตามหลักสุจริต⁶ ให้แก่ผู้รับประกันภัย และผู้เอาประกันภัยเอง

2. ปัญหาอายุความในการรับช่วงสิทธิเพื่อฟ้องเรียกค่าสินไหมจากบุคคลภายนอก

กรณีดังกล่าวซึ่งถือเป็นกรณีของเรื่องอายุความที่ไม่สอดคล้องกันเนื่องด้วยอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 882 ซึ่งเป็นอายุความของกฎหมายประกันภัยนั้นถูกกำหนดให้มีอายุความ 2 ปี แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 กำหนดให้อายุความเรื่องละเมิดมีอายุความ 1 ปี ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดกรณีการที่ผู้เอาประกันอาจร้องให้ ผู้รับประกันจ่ายเงินหลังจาก 1 ปี ซึ่งจะเกิดผลเสียและไม่เป็นธรรมต่อผู้รับประกันภัย

จากกรณีตามปัญหาดังกล่าวถือเป็นกรณีของเรื่องอายุความที่ไม่สอดคล้องกันเนื่องด้วยอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 882 ซึ่งเป็นอายุความของกฎหมายประกันภัยนั้นถูกกำหนดให้มีอายุความ 2 ปี แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 กำหนดให้อายุความเรื่อง

⁶ ธีระยุทธ ปักษา, คำอธิบายลักษณะประกันภัย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ, 2560), หน้า

ละเมิดมีอายุความ 1 ปี ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดกรณีการที่ผู้เอาประกันอาจร้องให้ผู้รับประกันจ่ายเงินหลังจาก 1 ปี ซึ่งจะเกิดปัญหาตามมาต่อผู้รับประกันภัย เมื่อผู้รับประกันภัยรับช่วงสิทธิมาแล้วจะไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำละเมิดต่อไปได้เนื่องจากขาดอายุความเรื่องละเมิดแล้ว จึงเป็นการกีดกันอายุความที่ยังไม่สอดคล้องกัน และกฎหมายไทยไม่ได้มีกฎหมายอื่นระบุการเรื่องอายุความในเรื่องนี้เป็นการเฉพาะเพื่อแก้ไขในปัญหาเรื่องนี้

ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับอายุความในเรื่องของละเมิดในต่างประเทศนั้นจะพบว่า สำหรับอายุความทั่วไปของประเทศอังกฤษ การใช้สิทธิเรียกร้องต้องดำเนินการภายใน 6 ปี นับแต่วันเกิดเหตุ แต่หากเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องอันเนื่องมาจากมูลละเมิดอายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่เกิดความเสียหาย จะมีกำหนดอายุความ 3 ปี นับแต่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายรู้ถึงความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิด และในส่วนของระบบกฎหมายของญี่ปุ่นนั้น ในส่วนของอายุความในเรื่องประกันภัยนั้นต้องใช้อายุความอย่างเดียวกันกับการนับอายุความละเมิด กล่าวคือมีอายุความ 3 ปี นับตั้งแต่วันที่เกิด เหตุละเมิด หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องทราบถึงความเสียหายและทราบถึงตัวบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อนำอายุความของประเทศญี่ปุ่นและประเทศอังกฤษมาเทียบกับประเทศไทย ในเรื่องอายุความเรื่องละเมิดของประเทศญี่ปุ่นและประเทศอังกฤษต่างมีกรอบระยะเวลาอายุความที่ยาวนานกว่าอายุความของประเทศไทย ซึ่งการที่ระยะเวลาอายุความของไทยมีสั้นเพียง 1 ปี จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขกฎหมายของประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 448 โดยให้มีการเพิ่มกรอบระยะเวลาของอายุความให้มีความสอดคล้องกับ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 882 ดังกฎหมายของต่างประเทศที่ให้อายุความในเรื่องละเมิดและในเรื่องประกันภัยมีอายุความที่เท่ากันตามกฎหมายของ ประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่นซึ่งกำหนดอายุความละเมิดไว้ถึง 3 ปี ซึ่งครอบคลุมในกรณีดังกล่าวได้

3. ปัญหาภาระการพิสูจน์กรณีการรับช่วงสิทธิเพื่อดำเนินคดีกับนายจ้าง กรณีผู้กระทำละเมิดเป็นลูกจ้าง

จากกรณีตามปัญหา โดยหลักแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 425 จะนำบังคับใช้ได้นั้นจะต้องมีการพิสูจน์ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการกำหนดภาระการพิสูจน์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 นั้นได้กำหนดหน้าที่ ภาระการพิสูจน์ว่าผู้ใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใดผู้นั้นต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น ซึ่งยังเป็นปัญหาต่อผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย เมื่อมีการดำเนินคดีกับผู้กระทำละเมิด ซึ่งการจะพิสูจน์เรื่องนายจ้างและลูกจ้างผู้กระทำละเมิดนั้นเป็นเรื่องที่ยากในการนำสืบและแสวงหาพยานหลักฐาน เนื่องจากในการว่าจ้างเป็นสัญญาจ้างแรงงานซึ่งเป็นสัญญาที่จัดทำขึ้นระหว่างเอกชนกับเอกชน ไม่ใช่เอกสารมหาชน การที่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยจะแสวงหาเอกสารดังกล่าวก็เป็นเรื่องยาก

⁷ อุบัติเหตุและการชดเชยค่าเสียหาย, [Online], available URL: <https://www.houterasu.or.jp/site/thai/jikosongabaisyo-thai.html>, สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2567.

จากกรณีตามปัญหาการกระพริวจนเรื่องนายจ้างซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวและเข้าถึงได้ยาก จึงเป็นปัญหาในการรับฟังข้อเท็จจริงที่อาจทำให้ศาลรับฟังได้ไม่ถูกต้องเนื่องจากกฎหมายมาตรา 84/1 บัญญัติให้การนำสืบดังกล่าวเป็นภาระแก่ผู้เอาประกันหรือผู้รับประกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายมาตรา 425 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎี กฎหมายโรมันคือ “Respondeat Superior”⁸ ซึ่งภาษาอังกฤษแปลว่า “Let the Master Answer” โดยทฤษฎีนี้เห็นว่าถ้ามีการกระทำละเมิดต่อบุคคลอื่น ให้ผู้ที่มิฐานะทางการเงินสูงกว่าหรือเจ้านายเป็นผู้รับผิดชอบ

โดยการที่นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งการกระทำละเมิดของลูกจ้างนั้น ศาลไทยจะพิจารณาก่อนว่านายจ้างลูกจ้างมีนิติสัมพันธ์กันตามสัญญาจ้างแรงงาน และลูกจ้างทำละเมิดต่อบุคคลอื่น และลูกจ้างได้กระทำละเมิดในโอกาสหรือระหว่างการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่นายจ้างมอบหมายหรือไม่ ตามมาตรา 425 และในการนำสืบดังกล่าวนี้ยอมตกแก่ผู้เอาประกันหรือผู้รับประกันภัย เนื่องจากเป็นผู้กล่าวอ้างว่าจำเลยเป็นนายจ้างและลูกจ้างตามมาตรา 84/1

ซึ่งเป็นการขัดกับหลักวิชาการในประเทศสหรัฐอเมริกา หลักกฎหมายทั่วไปที่เรียกว่า *res ipsa loquitur* ซึ่งเป็นภาษาละติน แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า *things speak for themselves* ภาษาไทยอาจแปลว่า สรรพสิ่งย่อมประกาศตัวของมันเอง สิ่งทั้งหลายย่อมแสดงตัวของมันเอง หลักกฎหมายทั่วไปบทนี้เป็นหลักที่ใช้มากในการพิสูจน์ความประมาทเลินเล่อของจำเลยในคดีละเมิด ซึ่งโดยหลักทั่วไปแล้วโจทก์เป็นฝ่ายกล่าวอ้างว่า จำเลยกระทำโดยประมาทเลินเล่อ โจทก์จึงต้องมีหน้าที่นำสืบ แต่ในบางสถานการณ์ที่สภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์แสดงตัวของมันอยู่ว่าจำเลยน่าจะประมาท ถ้าจำเลยไม่ประมาทแล้วเหตุร้าย หรืออุบัติเหตุรายนี้ไม่น่าจะเกิดในสถานการณ์ถือเป็นข้อสันนิษฐานตามความเป็นจริงที่เปลี่ยนภาระการพิสูจน์จากฝ่ายโจทก์ที่จะต้องพิสูจน์ว่าจำเลยประมาทให้ตกกลับไปอยู่กับฝ่ายจำเลย ที่จะต้องพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามความเป็นจริงว่าตนไม่ได้ประมาทเพราะอะไร หรือตนได้ใช้ความระมัดระวังเพียงพอแล้วในสถานการณ์นั้นอย่างไร ถ้าจำเลยนำสืบไม่ได้ หรือไม่สมตามมาตรฐานการพิสูจน์ จำเลยต้องเป็นฝ่ายแพ้ในประเด็นนี้ ซึ่งในกรณีปัญหาดังกล่าวถือเป็น กรณีภาระการนำสืบที่ โดยส่วนมากแล้วเมื่อผู้เอาประกันถูกกระทำละเมิดแล้วได้รับเงินทดแทนจากผู้รับประกัน เมื่อผู้รับประกันเข้าสวนสิทธิดำเนินคดีเรียกค่าทดแทนคืนจึงเป็นปัญหาในการนำสืบโดยเฉพาะในเรื่องของลูกจ้างกระทำละเมิดที่ต้องฟ้องนายจ้างเพื่อให้ร่วมรับผิดชอบ เนื่องจากพยานเอกสารในเรื่องสัญญาจ้างที่จะนำมาพิสูจน์เป็นเอกสารส่วนตัวที่เอกชนทำขึ้นเอง และในกรณีส่วนมากลูกจ้างจะไม่ค่อยมีประกันสังคมจึงไม่สามารถระบุนายจ้างได้ชัดเจน แต่ในกรณีเช่นนี้ส่วนมากกรณีที่กระทำละเมิดจะเป็นรถพาณิชย์ที่มีทะเบียนพาณิชย์ ที่ระบุชื่อของผู้ครอบครองซึ่งส่วนมากเป็น

⁸ ประภาภรณ์ ไรจน์ศิริรัตน์, ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของนายจ้างในกรณีที่ลูกจ้างกระทำการล่วงละเมิด ทางเพศบุคคลอื่น : หลักและการตีความ “ในทางที่จ้าง” ของศาลไทยและศาลสหรัฐอเมริกา [Online], available URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/270165343.pdf>, สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2567, หน้า 6.

เจ้าของกิจการ และให้ลูกจ้างเป็นผู้ขับ ซึ่งจากข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นปัญหาในการนำสืบเรื่องการเป็นนายจ้างเป็นอย่างมากเนื่องจากยากต่อการเข้าถึงพยานหลักฐาน

จึงเห็นควรนำบทสันนิษฐานเข้ามาปรับใช้ในกรณีที่รถคันทำละเมิดเป็นรถทะเบียนพาณิชย์เนื่องจากรถประเภทนี้จะวิ่งตามกิจการของผู้ครอบครองโดยมีลูกจ้างเป็นผู้ขับขี่ โดยควรสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ครอบครองรถเป็นนายจ้างและให้ภาระการพิสูจน์ตกแก่จำเลย ตามหลัก *res ipsa loquitur*⁹ ซึ่งจะส่งผลให้ลดภาระในการแสวงหาพยานหลักฐานหรือภาระในการนำสืบของผู้เสียหายลงได้

เอกสารอ้างอิง

จรัญ ภัคศิธนา. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2555.

ธีระยุทธ ปักษา. คำอธิบายลักษณะประกันภัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ, 2560.

พรชัย สุนทรพันธุ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ประกันภัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิง จำกัด, 2561.

ไทยพับลิก้า, ไทยมีรถจดทะเบียน 44 ล้านคัน รถเกิน 7 ปี 25 ล้านคัน มาตรฐานสภาพไม่ถึง 6 ล้านคัน [Online] available URL: <https://thaipublica.org/2024/10/number-of-registered-vehicles-in-thailand/>, 2567 (ธันวาคม, 24).

ประภาภรณ์ โรจน์ศิริรัตน์. ความรับผิดเพื่อละเมิดของนายจ้างในกรณีที่ลูกจ้างกระทำการล่วงละเมิดทางเพศบุคคลอื่น : หลักและการตีความ “ในทางการที่จ้าง” ของศาลไทยและศาลสหรัฐอเมริกา” [Online], available URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/270165343.pdf>, 2567 (ตุลาคม, 23).

ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน, ข้อมูลรับแจ้งอุบัติเหตุทางถนนในรอบ 24 ชั่วโมง [Online], available URL: <https://www.thairsc.com/>, 2567 (ธันวาคม, 24).

อุบัติเหตุและการชดเชยค่าเสียหาย [Online], available URL: <https://www.houterasu.or.jp/site/thai/jikosongaibaisyo-thai.html>, 2567 (ตุลาคม, 27)

⁹ จรัญ ภัคศิธนา, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2555), หน้า 190.